

Az alternatív szankció végrehajtására irányuló jogsegély hazai elismerésének és végrehajtásának szabályozása és dilemmái

I. Bevezetés

A XX. század második felében a jogsegély típusú kooperációk kiemelkedő szerephez jutottak. Az Európai Uniónak a kormányközi, azaz a III. pilléres együttműködés területén is megvannak a közösségi vívmányai. Az Amszterdami Szerződés az Európai Unió céljai közé tűzte ki a „szabadság, biztonság és jog térségének” létrehozását, mellyel a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén jelentős változások előtt nyitotta meg a kapuit.¹ Az Európai Tanács Tampere-i ülésén elhatározták, hogy „a bírói határozatok és ítéletek kölcsönös elismerésének kell a büntető ügyekben is az igazságügyi együttműködés alapkövévé válnia”. A kölcsönös elismerés elve a tagállamok közötti kölcsönös bizalomra épül, amelynek eredményeként az Európai Unióban meghozott valamennyi bírósági határozatot annak ellenére, hogy az egyes tagállamok között eltérőek a büntető igazságszolgáltatási rendszerek, egyenértékűnek kell tekinteni.²

A kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és a próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról szóló 2008. november 27-i 2008/947/IB tanácsi kerethatározat (a továbbiakban: Kerethatározat) megteremtette a lehetőségét az Európai Unióban a felfüggesztett szabadságvesztésről, a próbára bocsátásról és egyéb alternatív szankciókról rendelkező határozatok kölcsönös elismerésének és végrehajtásának.

Jelen tanulmány célja, hogy a gyakorlati tapasztalatokra is figyelemmel megkísérelje bemutatni az Európai Unióban a jogsegély típusú együttműködés egyik legfontosabb formájának, az alternatív szankció végrehajtására irányuló jogsegély szabályozásának magyar jogba történő átültetését, annak legfontosabb ismérveivel, illetve dilemmáival. A tanulmány ugyan nem törekszik a végrehajtási jogsegély komplex bemutatására, azonban az egyéb végrehajtási jogsegélyek hasonló szabályozására figyelemmel azokra is kitékintést ad.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködés tárgyában elfogadott 2003. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: EUBE) az Európai Unió keretében 2000-ben elfogadott Eljárási Jogsegély Egyezmény hazai jogba történő implementálását szolgálta, mely az alternatív szankciókra nem terjedt ki. Az integráció kiszélesedése a jogalkotót arra készítette, hogy a hatályos rendelkezések módosítása helyett azt felváltandó jogszabályt alkosson az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi jogsegély forgalom felgyorsulásának, a hatékonyság növelésének, illetve a hazai eljárások rövidülésének reményében.

¹ Farkas Ákos: *Büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.112. o.

² A Törvényhez fűzött miniszteri indokolás

Elmondhatjuk, hogy immár több mint két éve hatályba lépett az EUBE rendelkezéseit felváltó, az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Törvény), azonban az már kevésbé mondható el, hogy a jogalkalmazásban nem gördít akadályokat a bíróság elé. A jogszabályszóveg ugyanis csak első ránézésre egyértelmű, azonban ellentétes értelmezésekre is adott a lehetőség.

A Törvény Negyedik Része szabályozza a végrehajtási jogsegélyeket, mely fejezetekre tagolódik. A IX. fejezet szolgálja az újabb kooperációnak való megfelelést azzal, hogy megteremti a lehetőségét a feltételes szabadság valamint a próbaidő tartamára előírt magatartási szabályok és egyéb alternatív szankciók részletes végrehajtási szabályait. A Törvényből bemutatásra kerülő rendelkezések a Kerethatározat rendelkezésit implementálja.

Lényeges azonban, hogy a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nbjt.) a Törvény háttérnormája, amelyet a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénnyel (a továbbiakban: Be.) és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvénnyel (a továbbiakban: Btk.) - illetve az időbeli hatályra figyelemmel az 1978. évi IV. törvénnyel - együtt akkor kell alkalmazni, ha a Törvény másképp nem rendelkezik.

II. A tagállami határozat elismerése

A Törvény alkalmazása során a jogsegélykérelem teljesítését esetlegesen meghiúsító feltétel vizsgálata elkerülhetetlen, az elutasító határozat megszületésének a lehetősége pedig már első ránézésre is felveti annak a rémképét, hogy a terhelttel szemben kiszabott büntetés végrehajthatatlanná válik.

A Törvény 136. §-ában szabályozott értelmező rendelkezés határozza meg az alternatív szankció végrehajtására irányuló jogsegély alkalmazási körét. Így a Törvény IX. Fejezetének alkalmazásában alternatív szankció a végrehajtandó szabadságvesztés büntetéstől, az elzárástól, a szabadságelvonással járó intézkedéstől, illetve a pénzbüntetéstől eltérő szankció.

A hatásköri és illetékességi szabályokat a jogalkotó a célszerűségi szempontok alapján határozta meg.³ Ennek értelmében az elítélt lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság jár el.

A Törvény 137. § (5) bekezdése kizárólagos illetékességi szabályt is rögzít, amikor kimondja, hogy abban az esetben, ha a Magyarországon lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel nem rendelkező elítélt a jogerős tagállami határozatba foglalt magatartási szabály, közérdekű munka, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy jóvátételi jellegű munka magyar hatóság által történt végrehajtását kéri, és igazolja, hogy Magyarországhoz családi, kulturális vagy gazdasági kapcsolataira tekintettel szorosan kötődik, az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat elismeréséről és végrehajtásáról a Budai Központi Kerületi Bíróság dönt.

A Törvény sajátossága, hogy főszabály szerint a terhelt lakóhelye alapozza meg a törvény alkalmazhatóságát, így a terhelt hozzájárulásának kívánalmát nem követeli meg a tagállami határozat elismerése és végrehajtása. A rendelkezés alól kivételt képez a kizárólagos illetékességet is rögzítő rendelkezés.

Az alternatív szankció elismerését külföldi állampolgárra vonatkozóan is végre lehet hajtani, hiszen azt nem tilalmazza sem az Nbjt., sem az Alaptörvény, másrészt a Törvény a Magyarországon tartózkodó terheltet említi, így helyes értelmezés szerint a magyar állampolgárokon kívül magába foglalja a külföldi bűnelkövetőket is. Elképzelhető ugyanis, hogy a szabad mozgás jogával élve egy szlovák állampolgárságú terhelt valójában életvitelszerűen

³ A Törvényhez fűzött miniszteri indokolás

Magyarországon él. Ezáltal a reszocializációs cél kudarcot vallana, ha a terhelttel szemben kiszabott alternatív szankció nem a tényleges lakóhelye szerinti államban kerülne végrehajtásra.

Ha egyik fent írt körülmény sem alapozza meg az adott bíróság illetékességét, az iratokat átíráttal továbbítani kell az illetékes bíróságra, és erről a megkereső tagállami hatóságot tájékoztatni kell.⁴

Amennyiben a bíróságnak van hatásköre és illetékessége, úgy azt kell megvizsgálni, hogy a külföldi ítélet elismerhető-e, illetve végrehajtható-e. Az eljárás keretében a nemzeti büntetőbíróság nyilvánítja a külföldi ítéletet végrehajthatóvá.

A Törvény az eljárás hatékony és gyors befejezése érdekében kimondja, hogy a bíróságnak a tagállami határozat és tanúsítvány kézhezvételétől számított hatvan nap áll rendelkezésére a tagállami határozat elismeréséről és végrehajtásáról szóló döntés meghozatalára. Amennyiben a döntés a Törvényben meghatározott határidőn belül nem hozható meg, a bíróság haladéktalanul tájékoztatja a késedelem okáról a tagállami hatóságot.⁵

Eltérően alakul azonban a Törvény 10. számú mellékletében felsorolt bűncselekmények kapcsán a határozatokban rögzített cselekmények jogi megítélése. Ezekben az esetekben a Törvény a kettős inkrimináció elvét áttörve mérlegelést nem tűrő módon kötelezővé teszi a végrehajtás iránti intézkedést (ugyanis a kettős büntetendőség elvét nem lehet alkalmazni a cselekmény büntetendő jellegétől függetlenül). A 10. számú mellékletben felsorolt cselekményeket a joggyakorlat kategorizált bűncselekményeknek nevezi. Ilyen cselekmény például a bűnszervezetben való részvétel, terrorizmus, emberkereskedelem, gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia, kábítószer és pszichotrop anyagok tiltott kereskedelme, fegyverek, lőszerek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme, vesztegetés, csalással kapcsolatos bűncselekmények és a bűncselekményekből származó jövedelmek tisztára mosása.

Ezzel szemben a nem kategorizált bűncselekményeknél a bíróság köteles megvizsgálni, hogy a külföldi határozatban szereplő történeti tényállás a magyar jog szerint bűncselekménynek minősül-e.

Lényeges azonban, hogy kerülni kell az összes ténybeli és jogi kérdés vizsgálatát, mivel ez azzal a szükségképpen veszéllyel járna, hogy az ügy újból érdemi elbírálásra kerül. Éppen ezért a jogsegély iránti megkeresés teljesítésekor az eljáró bíróságot kötik a külföldi bíró ténybeli és jogi megállapításai, s így tulajdonképpen nem az ítélet tartalmi lényegét vizsgálja és értékeli újra, hanem azt az utat veszi górcső alá, amely során az ítélet külföldön megszületett. A bíróság tehát alapvetően azt teszi vizsgálatának tárgyává, hogy az ítélet még összeegyeztethető-e saját nemzeti jogrendszerének alapelveivel. Nem kizárt azonban, hogy amennyiben az ítéletben foglalt történeti tényállási elemek alapján az átalakító állam joga szerint nyilvánvaló felmentésre kerülne sor, az *exequatur* eljárás végén a bíró megtagadja az ítélet végrehajthatóvá nyilvánítását.⁶

A Törvény 139. § (1) bekezdése negatív taxációt alkalmaz, amikor kimondja, hogy mely esetekben nem kerülhet sor a határozat elismerésére és végrehajtására. Ennek keretében kell eldönteni, hogy a taxatív felsorolásban írt kötelező megtagadási okok közül bármelyik fennáll-e. Ezek az okok a következők: a) az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat alapjául szolgáló cselekmény a magyar törvény szerint nem bűncselekmény; b) a 137. § (1), (3) vagy (5) bekezdésében foglaltak nem teljesülnek; c) Magyarországon, illetve egy tagállamban az elítélt ellen az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat kibocsátásának alapjául szolgáló cselekmény miatt már olyan határozatot hoztak, amely a büntetőeljárás megindításának akadályát képezi, vagy amely alapján az előírt magatartási szabályt vagy alternatív szankciót, illetve az ennek megfelelő szankciót már végrehajtották, annak végrehajtása folyamatban van, vagy a jogerős határozatot hozó tagállam joga szerint az nem hajtható végre; d) az elítéltet egy harmadik államban ugyanazon cselekmény miatt jogerősen elítélték, feltéve, hogy az előírt magatartási szabályt vagy alternatív

⁴Törvény 137. § (7) bekezdés

⁵Törvény 138. § (1) és (2) bekezdés

⁶M. Nyitrai Péter: *Nemzetközi büntetőjogi jogsegély Európában*. KJK-KERSZÖV Kft., Budapest, 2002. 300. o.

De iurisprudencia et iure publico

szankciót, illetve az ennek megfelelő szankciót már végrehajtották, annak végrehajtása folyamatban van, vagy a jogerős határozatot hozó állam joga szerint az nem hajtható végre, illetve az elítéltet egy harmadik államban ugyanazon cselekmény miatt jogerősen felmentették; e) az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat alapjául szolgáló bűncselekmény magyar joghatóság alá tartozik, és a magyar törvény szerint a kiszabott büntetés elévült; f) az elítélt közjogi tisztség betöltésén alapuló vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet élvez, és a mentelmi jogát, illetve a diplomáciai mentességet nem függesztették fel; g) az elítélt a magyar szabályok szerint gyermekkor miatt nem büntethető; h) a tagállami hatóság által megküldött tanúsítvány nyilvánvalóan nem a mellékelt, alternatív szankciót kiszabó határozatra vonatkozik; i) a tagállami hatóság által megküldött tanúsítvány hiányos, pontatlan vagy a tanúsítvány hiányzik, és a hiánypótlásra, kijavításra tűzött határidő eredménytelenül telt el, illetve a kiegészített tanúsítvány végrehajtása továbbra sem lehetséges; j) az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat olyan orvosi kezelést rendel el, amelyet Magyarország a magyar jognak megfelelő átalakítása ellenére sem tud végrehajtani; k) az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat alapjául szolgáló bűncselekmény magyar joghatóság alá tartozik, és a bűncselekményre a magyar törvény szerint közkegyelem terjed ki; l) a felfüggesztett szabadságvesztés, a próbára bocsátás, vagy a feltételes szabadságra bocsátás tagállami határozatban megállapított próbaideje, tartama, illetve a sportrendezvények látogatásától való eltiltás tartama nem éri el a hat hónapot.

Hangsúlyozandó, hogy a Törvény értelmében a fent fel nem sorolt okokon kívül a megkeresés megtagadására nem kerülhet sor.

A Törvény 140. § (7) bekezdése rendelkezik arról az esetről, ha a tagállami hatóság által megküldött tanúsítvány hiányos, vagy a tanúsítvány hiányzik. A tagállami határozat elismerése és végrehajtása ugyanis az előbb említett esetben *ex lege* nem tagadható meg. Ezzel ellentétes döntés esetén azonban azzal kell számolni, hogy újabb megkeresés érkezik, esetlegesen már a megtagadás indokolásában kifejtett hiányokat pótolva. Ezért megfontolandó, és egyben „udvariasabb” a jogszabályhely második fordulata alapján a részletesen szabályozott hiánypótlásra előírt rendelkezéseket alkalmazni. Amennyiben azonban a hiánypótlásra vagy kijavításra kitűzött határidő eredménytelenül telik el, vagy a kiegészített tanúsítvány végrehajtása továbbra sem lehetséges: a tagállami határozat elismerését és végrehajtását meg kell tagadni.

A Törvény 140. § (4) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha a magatartási szabály, vagy alternatív szankció tagállami határozatban megjelölt időtartama meghaladja a Btk. szerint megállapítható leghosszabb időtartamot, akkor a bíróság a szankció időtartamát a Btk. szerint meghatározható leghosszabb időtartamban állapítja meg.

Mindez alapján megállapítható tehát, hogy a Törvény a *lex mitior* elvét érvényesíti, ennek fényében az átalakított ítéletben foglalt büntetés nem súlyosbíthatja az ítélező államban meghatározott büntetés nemét és tartamát, illetőleg nem haladhatja meg a végrehajtó állam nemzeti joga szerint kiszabható maximumot.⁷

A bíróság a megtagadásról szóló határozatát indokolni köteles, ugyanakkor a határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak a Törvény 139. § (4) bekezdése értelmében.

A bíróság az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat elismeréséről és végrehajtásáról hozott határozatát megküldi a tagállami hatóságnak.

III. A tagállami határozat elismerésének joghatásai

Amennyiben a bíróság egy tagállami határozatot elismer és végrehajthatónak nyilvánít, e tény egyaránt pozitív és negatív hatással jár.

⁷M. Nyitrai 2002.: 300. o.

Negatív hatása, hogy az elismerésről szóló határozat ugyanabban az ügyben ugyanazon terhelttel szemben a jövőre nézve eljárási tilalmat keletkeztet. A kétszeres eljárás tilalmát, azaz a tényállás azonosságát és a jogerős elítélés, illetőleg végrehajtás tényét a belső jog *res iudicata* kifejezéssel jelöli, melyet nemzetközi kontextusban a *ne bis in idem* elve testesít meg. Hangsúlyozandó azonban, hogy ezen elv érvényesülése nem függhet a külföldi ítélet érvényének elismerésétől. Abban az esetben ugyanis, ha a külföldi elítélés bármely okból nem feleltethető meg a magyar jognak, a *ne bis in idem* elvét alkalmazni kell. A külföldi ítélet érvényének megtagadása nem járhat azzal a joghatással, hogy egy másik tagállami bíróság ugyanazért a cselekményért ismételten büntetőeljárást folytasson le.⁸ Elutasítás esetén az esetben csupán azzal a jogkövetkezéssel jár, hogy a külföldi elítélés nem kerül be a magyar bünyügyi nyilvántartásba.

A tagállami határozat elismerésének két pozitív hatása van. Az egyik az, hogy az ítéletet elismerő tagállam bizonyos körülmények kapcsán köteles ezt figyelembe venni.⁹ Így például a visszaesés megítélésénél, vagy a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatti elkövetés esetében, mely összefügg a tagállami határozat másik pozitív hatásával: az ítélet végrehajthatóságával. Amennyiben ugyanis az újabb bűncselekmény miatt szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztés büntetést szab ki a bíróság, úgy az elismert tagállami határozatban kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását el kell rendelni.¹⁰

IV. A végrehajtási jogsegély néhány implementációs és intézményi problémája

Az új együttműködési forma látszólag egy teljesen új, *sui generis* jogsegélyformaként kíván működni, azonban a tagállami implementációk, így például a hazai jogalkotás eredményeként a Törvényben megtestesülő szabályozási mechanizmus továbbra is inkább az Nbjt. tartalmi körén belül maradó intézménnyé teszi. Ennek eklatáns példája az ebből adódó lehetséges problémákban érhető tetten. Nem túl szerencsés megoldás minden esetben, amikor az egyes területeket szabályozó normák egymásra hivatkoznak, illetve amikor egyik norma a másikat háttérjogszabálynak tekintí. Ez a helyzet áll elő a Törvény és az Nbjt. viszonyában is. Addig, amíg a jogsegély típusú együttműködés központi ismérve a megkeresési elv, melyet az Nbjt. maradéktalanul érvényesít is, addig a Törvényben szabályozott végrehajtási jogsegély a kölcsönös elismerés elvén alapul. A Törvény 1-2. § -ai határozzák meg a szabályozási és alkalmazási körét, amely jóval szűkebb, mint az Nbjt. esetén. Noha a Törvény csak az Európai Unió tagállamaival folytatott igazságügyi hatóságok közötti bünyügyi együttműködés során alkalmazható, az Nbjt. szabályozási köre az államok szélesebb csoportjára terjed ki.

Dilemmára ad okot, hogy a kölcsönös elismerés elvének feloldására lehetőséget ad a Kerethatározat, amikor az általa eltörölni, vagy korlátozni rendelt hagyományos együttműködési akadályokat részben, vagy egészben – teret adva az eltérő értelmezés lehetőségére – továbbra is fenntartja, sőt, mint ahogy azt a Törvény is tette, kötelező megtagadási okként implementálta.¹¹

⁸ Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. Cikke akként rendelkezik, hogy senki sem vonható büntető eljárás alá, és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

⁹ Az Nbjt. 47.§ (1) bekezdése alapján a külföldi bíróság jogerős ítélete a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű, ha az elkövetővel szemben folyamatban volt eljárás, valamint a kiszabott büntetés, illetve alkalmazott intézkedés nem ellentétes a magyar jogrenddel.

¹⁰ Amennyiben a külföldi ítéletet elismerő határozat jogerőre emelkedik, a bíróság a bünyügyi nyilvántartásba kerülés érdekében 6. számú adatlapot tölt ki.

¹¹ M. Nyitrai Péter álláspontja szerint a Bizottság, illetve a tagállamok jogi szempontból elhamarkodottan cselekedtek akkor, amikor a büntetőjogi rendelkezések harmonizációjának még koránt sem végét ért folyamata előtt nyúltak a kölcsönös elismerés elvének eszközához. Így átgondolatlan a lépés, amellyel a jogharmonizációt a politikailag kellemebb megoldást kínáló kölcsönös elismerés princípiumára alapozott bűnüldözés alternatívájaként, s nem

De iurisprudencia et iure publico

Amint arra utaltam, a magyar bíróságoknak indokolt határozatot kell hozniuk az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat elismerésének és végrehajtásának megtagadásáról, mely határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak. A Törvény viszont adós marad a tagállami határozat elismeréséről és végrehajtásáról szóló határozattal szemben támasztott követelményekkel, így a jogorvoslat szabályozásával is, annak ellenére, hogy a X. Fejezetben szabályozott pénzbüntetés végrehajtására irányuló jogsegély rendelkezései között *expressis verbis* rögzítésre került, hogy a bíróság határozata ellen, ha a Törvény nem zárja ki, fellebbezésnek van helye, amelyet a törvényszék tanácsulésen bírál el.¹² A Törvény szerkezetét vizsgálva azonban megállapítható, hogy a Negyedik Rész általános rendelkezéseket nem tartalmaz, így a X. Fejezet rendelkezései nyilván nem alkalmazhatóak a IX. Fejezet háttérnormájaként.

Kodifikációs hiányosság, hogy a Törvény nem rendelkezik arról az esetről sem, ha a tagállami hatóság a tanúsítvány kijavítására, illetőleg kiegészítésére vonatkozó felhívásnak nem tesz eleget. Ugyanakkor a pénzbüntetés végrehajtására irányuló jogsegély esetében a Törvény egyértelműen rendezi ezt az esetet, amikor kimondja, hogy amennyiben a hiánypótlásra vagy kijavításra kitűzött határidő eredménytelenül telik el, vagy a kiegészített tanúsítvány végrehajtása továbbra sem lehetséges: a tagállami határozat elismerését és végrehajtását meg kell tagadni.

A hatásköri szabályokat vizsgálva megállapítható, hogy a Törvény - szakítva a Be. vertikális feladatkört megosztó rendszerével, mely alapvetően a vád tárgyává tett bűncselekményen alapul - a tagállami hatóság által kiszabott szankció alapján határozza meg az első fokon eljáró bíróság hatáskörét. Azzal egyet kell érteni, hogy a Törvény Negyedik Részének VIII. Fejezete a szabadságvesztés büntetést kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazó ítéletek végrehajtására irányuló jogsegélyt a Fővárosi Törvényszék hatáskörébe utalja. Azonban aggodalomra ad okot, hogy a Törvény a járásbíróság hatáskörébe utalja kivétel nélkül a felfüggesztett szabadságvesztésről, feltételes szabadságra bocsátásról rendelkező határozat elismerését és végrehajtását. Az említett szankciók alkalmazása során ugyanis nem zárható ki, hogy olyan bűncselekmények elkövetése miatt kerülnek kiszabásra, mely cselekmények a Be. rendelkezései alapján nem tartoznak a járásbíróság hatáskörébe, azonban a nem kategorizált bűncselekmények esetében a kettős inkrimináció vizsgálata elkerülhetetlenné válik. A korábban említett szabályozási technika alapján a Törvény *lex specialis* a Be. rendelkezéseihez képest, így álláspontom szerint arra a következtetésre nem juthatunk, hogy a Be. hatáskört rendező szabályai a Törvény rendelkezéseit a dilemmára okot adó esetben felülírnák.

Dilemmára ad okot, hogy a Törvény 141. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat végrehajtása során a magyar jog szabályai irányadók, ideértve a feltételes szabadság megszüntetésére, a próbára bocsátás megszüntetésére és büntetés kiszabására, a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtására, az előírt magatartási szabályok módosítására, a közérdekű munka átváltoztatására, a sportrendezvények látogatásától való eltiltás szabályainak megszegése esetén - szabálysértés miatt - büntetés vagy intézkedés kiszabására vagy alkalmazására, illetve a jóvátételi munka előírása esetén a büntetés kiszabására vonatkozó szabályokat. A Törvény 142. § (1) bekezdése viszont azon esetekről rendelkezik, amelyek fennállása esetén az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat végrehajtását a bíróság haladéktalanul megszünteti.

Kérdésként merül fel, hogy a Törvény hivatkozott 142. §-a miként kerül alkalmazásra abban az esetben, ha az elítélt a tagállami határozat elismerését követően, annak próbaideje alatt Magyarországon újabb bűncselekményt követ el. A korábban kifejtettek szerint ugyanis az Nbjt. 47.§ (1) bekezdése alapján a külföldi bíróság jogerős ítélete a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű, így az újabb cselekmény elbírálása esetén mind a Btk. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott feltételes szabadság megszüntetését előíró, mind a Btk. 65. § (1) bekezdésében

pedig előfeltételeként kezelik. (M. Nyitrai Péter: *A nemzetközi bűnügyi együttműködés hazai jogának nemzetközi jogi konformitása*. 26. o. In Bűntetőjogi Kodifikáció, 2005/1. szám, <http://ujbtk.hu/buntetojogi-kodifikacio-2005-1/>)

¹² Törvény 152.§ (6) bekezdés

meghatározott próbára bocsátást kizáró rendelkezések a feltételek fennállása esetén kötelezően alkalmazandóak. Ezzel szemben a Törvény a 142. §-ában a tagállami határozat végrehajtását haladéktalanul megszüntető rendelkezéseket ír elő, mely a tagállami határozat elismerését nyilvánvalóan nem érinti, ekként az a bünyügyi nyilvántartásban továbbra is rögzítve marad, mint a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű határozat.

Magyarország fenntartó nyilatkozatot fűzött a Kerethatározathoz, amit az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétettek. A Törvény 137. § (3) bekezdése alapján nemcsak a tanúsítványt, hanem a tagállami határozatot is magyar nyelven kell megküldenie a megkereső tagállami hatóságnak. Ezzel szemben a Kerethatározat 21. cikke akként rendelkezik, hogy a tanúsítványt le kell fordítani a végrehajtó állam hivatalos nyelvére, illetve hivatalos nyelveinek egyikére. Bármely tagállam e kerethatározat elfogadásakor vagy egy későbbi időpontban a Tanács Főtitkárságánál letétbe helyezett nyilatkozatban kijelentheti, hogy kész elfogadni a tanúsítványt az Európai Unió intézményeinek más hivatalos nyelvén, illetve nyelvein készült fordításban is. A gyakorlatban a Kerethatározatnak megfelelően a tagállami határozatot a tanúsítvánnyal ellentétben a saját nyelvén küldi meg a tagállami hatóság. Így a magyar fordítás beszerzése okán a bíróság hiánypótlásra hívja fel a tagállami hatóságot a tanúsítványban megjelölt nyelven, határidő biztosítása mellett. Amennyiben a megjelölt határidő elteltét követően nem érkezik meg a magyar nyelvű határozat, az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat elismerését és végrehajtását a Törvény 139. § (1) bekezdésének b) pontja alapján meg kell tagadni.

Kérdésként merül fel, hogy a jogalkotót az implementálás során milyen indok vezette arra, hogy a Kerethatározat 21. cikkének nyelvi szabályaira vonatkozó rendelkezéseitől eltérjen. Az mindenesetre rögzíthető, hogy az eljárási költségek csökkentésével egy újabb akadályt állított a bünyügyi jogsegély forgalom felgyorsulása és a hatékonyság növelése előtt.

V. Zárszó

Az igazságszolgáltatással kapcsolatban, annak mély társadalmi beágyazottságára és tagállamonkénti eltéréseinek ellenére az Európai Unióban formálódóban van egy egységes kriminálpolitika kialakulása, mely az állami szuverenitás hagyományos fogalmát átértelmezi. Az igazságszolgáltatással kapcsolatos közvetlen együttműködés egyik legnagyobb vívmánya a büntetőügyekben hozott bírósági határozatok elismerése és végrehajtása.

A tanulmányban figyelemfelkeltő jelleggel próbáltam bemutatni az alternatív szankció elismerésére és végrehajtására irányuló jogsegély jogintézményét. Álláspontom szerint mind a jogalkotásra, mind a jogalkalmazásra kihívások várnak ahhoz, hogy az Európai Tanács által megfogalmazott, fent idézett Tampere-i cél megvalósuljon, és az Unión belüli igazságügyi együttműködés a büntető ügyekben is szorosabbá váljon.

A Törvénnyel szemben megfogalmazható kritikák miatt úgy gondolom, hogy azok kiküszöbölése megfelelőbben szolgálná az egységes jogalkalmazói gyakorlat kialakulását. Azt sem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy az Európai Unió kötelezettségeinknek meg kell felelnünk, így a hangsúly a nemzeti jogi normák származékos, illetőleg eredeti voltának kérdésköréről a belső jogagyag nemzetközi jogi összebékíthetőségének problémájára helyeződik át. Azonban az Európai Unió joganyagának való megfelelésnek nem szabad egyoldalú dilemmává válnia, az Európai Unió joganyagát bizonyos esetekben meg kell feleltetni a nemzeti elvárásoknak is.¹³

¹³M. Nyitrai Péter 2005.: 24. o.